Štvrtok 24. novembra 2022

P9_TA(2022)0426

Situácia v oblasti ľudských práv v Egypte

Uznesenie Európskeho parlamentu z 24. novembra 2022 o situácii v oblasti ľudských práv v Egypte (2022/2962(RSP))

(2023/C 167/15)

Európsky parlament,

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Egypte,

— so zreteľom na vyhlásenia hovorkyne pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku v rámci Európskej služby pre vonkajšiu činnosť o Egypte,

— so zreteľom na susedskú politiku EÚ a na spoločné oznámenie z 9. februára 2021 s názvom Obnovené partnerstvo s južným susedstvom – Nový program pre Stredozemie (JOIN(2021)0002),

— so zreteľom na 13. medziparlamentné zasadnutie EÚ – Egypt, ktoré sa konalo 29. septembra 2022,

— so zreteľom na memorandum o porozumení medzi EÚ, Egyptom a Izraelom o spolupráci v oblasti obchodu, prepravy a vývozu zemného plynu do Európskej únie, podpísané 15. júna 2022 v Káhire,

— so zreteľom na vyhlásenie hovorkyne vysokého komisára OSN pre ľudské práva o Egypte,

— so zreteľom na všeobecné pravidelné preskúmanie Rady OSN pre ľudské práva týkajúce sa Egypta za obdobie 2019 – 2020,

— so zreteľom na vyhlásenie vysokého komisára OSN pre ľudské práva z 8. novembra 2022, v ktorom žiada, aby bol Alá Abdalfattáh okamžite prepustený,

— so zreteľom na usmernenia EÚ o treste smrti, mučení, slobode prejavu, obhajcoch ľudských práv, násilí páchanom na ženách a dievčatách a právach LGBTI osôb,

— so zreteľom na Dohovor OSN o právach dieťaťa z roku 1989,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, Dohovor o právach dieťaťa a Arabskú chartu ľudských práv, ktoré Egypt ratifikoval,

— so zreteľom na ústavu Egypta, najmä na jej článok 52 o zákaze všetkých foriem mučenia, na článok 73 o slobode zhromažďovania a na článok 93 o záväznosti medzinárodného práva v oblasti ľudských práv,

— so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv z roku 1948,

— so zreteľom na článok 132 ods. 2 a 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže Egypt usporiadal v Šarm aš-Šajchu 27. konferenciu zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (COP 27); keďže toto medzinárodné podujatie upriamilo pozornosť na to, ako Egypt na domácej pôde potláča pokojné a legitímne hlasy občianskej spoločnosti;

B. keďže v roku 2021 Egypt spustil svoju národnú stratégiu v oblasti ľudských práv a národný dialóg, ktorých oficiálnym cieľom bolo zlepšiť situáciu v oblasti ľudských práv a vytvoriť inkluzívnejšie politické prostredie; keďže v apríli 2022 bol zriadený Egyptský prezidentský výbor pre udeľovanie milostí, ktorého úlohou je vykonávať vyšetrovania organizácií občianskej spoločnosti v prípadoch väzňov, ktorých situácia nie je v súlade s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv; keďže výbor prehliada vážne porušovanie ľudských práv v minulosti aj súčasnosti, pričom rok od spustenia národnej stratégie v oblasti ľudských práv a egyptského národného dialógu nebadať žiadne podstatné zmeny; keďže Podvýbor pre politické otázky, ľudské práva a demokraciu – medzinárodné a regionálne otázky, ktorý vychádza z dohody o pridružení medzi Egyptom a Európskou úniou, slúži ako rámec na diskusiu o otázkach ľudských práv medzi oboma stranami; keďže ďalšie zasadnutie tohto podvýboru je naplánované na 8. decembra 2022 v Káhire;

C. keďže Egypt pred usporiadaním konferencie COP 27 nezmenil žiadny relevantný právny predpis, a to ani pokiaľ ide o právo na slobodu prejavu, pokojné zhromažďovanie a združovanie a slobodu médií, hoci poskytovanie priestoru občianskej spoločnosti je spoločným záväzkom, ktorý je zakotvený v prioritách partnerstva medzi EÚ a Egyptom a stanovený v egyptskej ústave; keďže výnimočný stav, ktorý je v platnosti od roku 2017, nebol zrušený; keďže pokračujú hromadné súdne procesy a hromadné zadržiavanie, pričom vojenské a mimoriadne štátnobezpečnostné súdy súdia desiatky tisícov civilistov; keďže 8. júla 2021 osobitní spravodajcovia OSN pre práva na slobodu zhromažďovania a združovania, obhajcov ľudských práv a ochranu ľudských práv pri boji proti terorizmu spoločne vyjadrili znepokojenie nad egyptským zákonom o mimovládnych organizáciách (MVO) z roku 2019, zákonom o boji proti počítačovej kriminalite a trestným činom v oblasti informačných technológií z roku 2018, zákonom o teroristických subjektoch z roku 2015 a zákonom o verejných stretnutiach a pokojných demonštráciách z roku 2013; keďže podľa Egyptskej komisie pre práva a slobody egyptská vláda v období od 1. októbra do 14. novembra 2022 zadržala takmer 734 osôb v 18 guvernorátoch;

D. keďže v novembri 2022 obhajca ľudských práv Alá Abdalfattáh, ktorý bol väčšinu posledného desaťročia svojvoľne zadržiavaný na základe nepodložených obvinení, prerušil hladovku, ktorú začal v apríli 2022, keď mu vo väzenskej cele nasilu podali stravu po tom, ako takmer zomrel; keďže od začiatku konferencie COP 27 prestal tiež piť vodu; keďže Alá stále nemá prístup ku konzulárnym službám Spojeného kráľovstva a jeho právnikovi bola odopretá návšteva; keďže jeho rodine bolo v minulosti po medzinárodnom nátlaku sporadicky umožnené navštíviť ho;

E. keďže egyptská vláda vylúčila nezávislé skupiny na ochranu ľudských práv z účasti na konferencii COP 27 prostredníctvom tajného registračného procesu kontrolovaného vládou, ktorý odfiltroval skupiny kritické voči egyptskej vláde, prostredníctvom neprimeraného obmedzenia slobody pokojného zhromažďovania mimo miesta konania konferencie COP 27 a prostredníctvom neodôvodnených prieťahov pri vydávaní víz osobám cestujúcim zo zahraničia; keďže vďaka pomoci medzinárodných organizácií sa mohli zúčastniť len niektoré nezávislé skupiny na ochranu ľudských práv a obhajkyňa práv Saná Sajf;

F. keďže obhajcovia práv žien, LGBTIQ+ osoby a obhajcovia koptských práv sú stále prenasledovaní, zastrašovaní, zatýkaní a zadržiavaní, napríklad Patrick George Zaki, ktorý má stále zakázané cestovať a hrozí mu súdny proces pred mimoriadnym štátnobezpečnostným súdom za kritiku politiky egyptskej vlády voči koptským kresťanom, a influencerky Hanín Hussám a Mawadda al-Adham, ktoré boli v roku 2020 odsúdené na tri, resp. dva roky odňatia slobody na základe vymyslených obvinení z porušenia mravnostného zákona, pretože vo videách zverejnených na TikToku tancovali;

G. keďže na 9. zasadnutí Asociačnej rady EÚ a Egypta, ktoré sa konalo 20. júna 2022, a v prioritách partnerstva 2021 – 2027 prijatých 19. júna 2022 sa opätovne potvrdil záväzok oboch strán podporovať demokraciu, základné slobody a ľudské práva, rodovú rovnosť a rovnaké príležitosti;

H. keďže Egypt je dlhodobým strategickým partnerom EÚ a obaja partneri majú spoločný cieľ budovať stabilitu, mier a prosperitu v Stredozemí a na Blízkom východe a keďže Egypt zohráva dôležitú úlohu z hľadiska stability v regióne; keďže EÚ je najväčším hospodárskym partnerom Egypta a jeho hlavným zdrojom zahraničných investícií; keďže v júni

2022 prijali EÚ a Egypt priority partnerstva v mnohých oblastiach vrátane bezpečnosti, boja proti terorizmu a reformy súdnictva; keďže Egypt podporil rezolúciu OSN, ktorá odsudzuje anexiu ukrajinských regiónov Ruskom, a naďalej podporuje EÚ a medzinárodné spoločenstvo v úsilí o skončenie útočnej vojny Ruska na Ukrajine; keďže Egypt podpísal memorandum o porozumení medzi Egyptom, EÚ a Izraelom ako súčasť úsilia o zníženie dovozu plynu z Ruska v dôsledku jeho agresie voči Ukrajine; keďže Komisia pridelila Egyptu 100 miliónov EUR z mechanizmu pre potraviny a odolnosť, aby mu pomohla riešiť nedostatok potravín v dôsledku vojenskej agresie voči Ukrajine;

1. vyjadruje hlboké poľutovanie nad pretrvávajúcim nedostatkom základných politických práv a slobôd v Egypte, a to aj v súvislosti s konaním konferencie COP 27 v Šarm aš-Šajchu; vyjadruje poľutovanie nad tým, že konferencia COP 27 neviedla k zlepšeniu situácie v oblasti ľudských práv;

2. čo najdôraznejšie odsudzuje cenzúru, obťažovanie a zastrašovanie zástupcov egyptskej občianskej spoločnosti egyptskými orgánmi, a to dokonca aj na medzinárodnej pôde v rámci OSN, a novú vlnu zatýkania a zadržiavania v súvislosti s konferenciou COP 27; vyjadruje podporu vláde Nemecka, ktorá 13. novembra 2022 podala sťažnosť na egyptské orgány v súvislosti s nadmerným bezpečnostným dohľadom nad účastníkmi v nemeckom pavilóne na konferencii COP 27; vyjadruje poľutovanie nad tým, že nezávislým egyptským mimovládnym organizáciám bola odmietnutá jednorazová registrácia na konferenciu COP 27 a že sa na ňu podarilo dostať len niekoľkým z nich, a to len vďaka tomu, že im medzinárodné organizácie poskytli vlastné preukazy; vyjadruje poľutovanie nad tým, že egyptské orgány vybrali len tie organizácie občianskej spoločnosti, ktoré ich nekritizujú; zdôrazňuje, že miestnym komunitám a mimovládnym organizáciám zo Sinaja malo byť ako legitímnym zainteresovaným stranám umožnené zúčastniť sa na konferencii COP 27, keďže sa konala na Sinaji; odsudzuje tajný postup Egypta, ktorý použil utajené výberové kritériá na vylúčenie kritických mimovládnych organizácií v oblasti ľudských práv; naliehavo vyzýva egyptské orgány, aby neprijímali žiadne odvetné opatrenia proti tým egyptským obhajcom ľudských práv a aktivistom, ktorí počas COP 27 verejne vyjadrili znepokojenie nad porušovaním ľudských práv v Egypte;

3. dôrazne odsudzuje pokračujúcu svojvoľnú vyšetrovaciu väzbu desiatok tisíc väzňov svedomia v Egypte, z ktorých mnohí sú zadržiavaní v neľudských podmienkach bez prístupu k spravodlivému súdnemu konaniu alebo základným právam, čo dokazujú egyptské politické väznice vo Wádí an-Natrún a Badr; konštatuje, že prezidentský výbor pre udeľovanie milostí v apríli 2022 prepustil alebo omilostil len zlomok egyptských politických väzňov, pričom zo svojvoľnej vyšetrovacej väzby bolo prepustených 800 až 1 000 väzňov; zdôrazňuje, že podľa egyptských MVO a organizácie Amnesty International bolo odvtedy svojvoľne zatknutých a zadržaných najmenej 1 953 Egypťanov;

4. naliehavo vyzýva egyptské orgány, aby Muhammad „Oxygen“ Ibráhím, Muhammad Ádil, Alá Abdalfattáh a traja právnici, ktorí sú nositeľmi ceny Rady advokátskych komôr a združení právnikov Európy za ľudské práva za rok 2020, Ibráhím Mutawallí Hidžází, Muhammad al-Báqir a Hudá Abdalmun'im, ako aj Izzat Ghunajm, Ahmad Amáš, Abdalmun'am abú-l-Futuh, Muhammad al Kassás, Zijád Abú al Fadl, Á'iša aš-Šátir, Muhammad Abú Hurajra, Manál Adžrama, Marwa Arafa, Hála Fahmí, Safá al-Kúrbídží, Tawfík Ghánim, Sajf Sábit, Safwán Sábit, Šaríf ar-Rúbí, Anas al-Baltádží, Ahmad Dúma, Muhammad Ádil Fahmí, Narmín Husajn, Hanín Hussám, Mawadda al-Adham, Ismá'íl Iskandaráná, Sajf Fatín, Hišám Džinaná, Umar Muhammad Alí, Ajman Músá, Umar al-Hút, Ahmad Músá Abdalchálik a Ahma Fájiz, ktorí sú spolu s množstvom ďalších osôb nespravodlivo zadržiavaní, boli okamžite prepustení; zdôrazňuje, medzi týmito ženami a mužmi sú egyptskí obhajcovia ľudských práv, novinári, pokojní aktivisti, politici, influencerky alebo podnikatelia, ktorí odmietli predať svoj majetok armáde; vyzýva egyptské orgány, aby Patrickovi Georgeovi Zakimu a Máhinúr al-Masríovej zrušili zákaz cestovania;

5. naliehavo vyzýva egyptské orgány, aby okamžite a bezpodmienečne prepustili obhajcu ľudských práv a mierového aktivistu Alá Abdalfattáha, držiteľa ocenenia Deutsche Welle a organizácie Reportéri bez hraníc, ktorý bol väčšinu uplynulého desaťročia svojvoľne zadržiavaný na základe nepodložených obvinení za svoje pokojné a legitímne výzvy za viac práv a slobôd a ktorý zďaleka nie je ojedinelým prípadom, a aby mu urýchlene umožnili odísť do Spojeného kráľovstva; zdôrazňuje, že nemecký kancelár Olaf Scholz aj francúzsky prezident Emmanuel Macron vyzvali na jeho prepustenie;

6. opätovne dôrazne odsudzuje rozšírené používanie mučenia bezpečnostným aparátom Egypta; pripomína, že egyptská revolúcia sa začala 25. januára 2011 ako protest verejnosti proti beztrestnosti polície, ktorá okrem iného mučila a usmrtila blogera Chálida Saída; vyzýva Egypt, aby plne spolupracoval s talianskymi orgánmi pri vyšetrovaní vraždy

talianskeho doktoranda Giulia Regeniho, ktorého v roku 2016 umučili na smrť príslušníci bezpečnostných zložiek; opakuje najmä svoju výzvu, aby boli generál Tárik Sábir, plukovník Ásár Kámil Muhammad Ibráhím, plukovník Uhsám Hilmí a generálmajor Madždí Ibráhím Abdaľál Šaríf upovedomení o súdnom konaní, ktoré sa proti nim vedie v Taliansku; dôrazne odsudzuje umučenie ekonóma Ajmana Hadhúda, ktorý zomrel 5. marca 2022 po tom, ako nedobrovoľne zmizol a zadržali ho pracovníci bezpečnostnej služby po jeho kritike hospodárskej politiky, a vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že egyptská prokuratúra nevykonala žiadne nezávislé a dôveryhodné vyšetrovanie;

7. naliehavo vyzýva Egypt, aby prepustil všetkých 21 novinárov, ktorí sú v súčasnosti väznení za to, že si robia svoju prácu, ako to zdokumentovala organizácia Reportéri bez hraníc a Výbor na ochranu novinárov; zdôrazňuje právo všetkých Egypťanov na prístup k informáciám bez vládnej cenzúry; berie na vedomie rozhodnutie prijaté pod tlakom na začiatku konferencie COP 27 o umožnení prístupu na niektoré webové stránky mimovládnych organizácií v oblasti ľudských práv a nezávislých novín, ako sú napríklad Medium, Madá Masr alebo Human Rights Watch; zdôrazňuje však, že tieto webové stránky by mali byť Egypťanom prístupné aj po skončení konferencie;

8. naliehavo preto vyzýva egyptské orgány, aby boli prepustení všetci novinári zadržiavaní od novembra 2022: Chálid Abdalwaháb Radwán, Ahma Fájiz, Alá Abdalfattáh, Ismá'íl al-Iskandaráni, Muhammad Ibráhím (alias Muhammad Oxygen), Ahmad Allám, Hamdí az-Za'ím, Tawfík Ghánim, Rabí'a aš-Šajch, Abdalláh Šúša, Chálid Sahlúb, Bahá'a ad-Dín Ibráhím Namat Alláh, Hišám Abdalazíz, Muhammad Saíd Fahmí, Badr Muhammad Badr, Ra'úf Ibajd, Mustafá Sa'ad, Muhammad Mustafá Músá, Mahmúd Sa'ad Dijáb a Amr Šnín;

9. vyzýva egyptské orgány, aby zastavili diskrimináciu a zaručili všetkým Egypťanom skutočnú rovnosť pred zákonom a v praxi, ako sa stanovuje v ústave, bez ohľadu na ich náboženstvo alebo vieru; poukazuje na dlhodobú diskrimináciu menšín, napríklad koptskej menšiny a bahaistov; vyzýva Egypt, aby prehodnotil svoje zákony o rúhaní s cieľom zabezpečiť ochranu slobody svedomia a práv náboženských menšín;

10. naliehavo vyzýva Egypt, aby rešpektoval základné medzinárodné normy týkajúce sa slobody združovania a zrušil svoj represívny zákon 149/2019 o mimovládnych organizáciách, ktorý podriaďuje všetky aktivity vládnej kontrole; stotožňuje sa s obavami expertov OSN na ľudské práva v súvislosti so súborom právnych predpisov Egypta, ktoré pod zámienkou boja proti terorizmu obmedzujú slobodu združovania, prejavu, tlače a právo na pokojné zhromažďovanie; vyzýva Egypt, aby zmenil alebo zrušil aj zákon o boji proti počítačovej kriminalite a kriminalite v oblasti informačných technológií z roku 2018, zákon o teroristických subjektoch z roku 2015 a zákon o verejných zhromaždeniach a pokojných demonštráciách z roku 2013; opätovne vyzýva egyptské orgány, aby uzavreli prípad 173/2011, známy ako „prípad zahraničného financovania", a zrušili všetky zákazy cestovania a zmrazenie majetku 31 zamestnancov mimovládnych organizácií pôsobiacich v oblasti ľudských práv;

11. vyzýva egyptský parlament, aby urýchlil prijatie komplexného zákona o násilí páchanom na ženách, najmä o vraždách zo cti; vyzýva egyptské orgány, aby zopakovali svoj nesúhlas s mrzačením ženských pohlavných orgánov a účinne stíhali tých, ktorí ho naďalej vykonávajú; odporúča egyptským orgánom, aby posilnili spoluprácu s EÚ pri hľadaní nových spôsobov ďalšej ochrany žien pred sexuálnym zneužívaním a rodovo motivovaným násilím; čo najdôraznejšie odsudzuje rodovo motivované vraždy;

12. vyzýva egyptské orgány, aby ukončili zatýkanie a stíhanie dospelých osôb za konsenzuálne sexuálne vzťahy vrátane vzťahov medzi osobami rovnakého pohlavia alebo vzťahov založených na rodovom vyjadrení a aby okamžite prepustili LGBTIQ+ osoby, ktoré sú svojvoľne zadržiavané, často v neľudských podmienkach;

13. víta nedávne právne zmeny, ktoré Egypt vykonal v oblasti detskej práce a detských sobášov; vyzýva však egyptské orgány, aby ďalej sprísnili vykonávanie zákona o detských manželstvách a posilnili školské systémy a verejné služby na ochranu detí, ktoré by zabránili zneužívaniu detí a reagovali naň, s cieľom ďalej chrániť deti pred týmto zneužívaním;

14. naliehavo vyzýva Egypt, aby zrušil trest smrti a vyhlásil okamžité moratórium na jeho vykonávanie; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Egypt sa v poslednom desaťročí stal jedným z najhorších vykonávateľov trestov smrti na svete a popravuje dokonca aj mladistvých páchateľov;

15. opätovne vyzýva všetky členské štáty EÚ a delegáciu EÚ, aby sa zúčastnili na súdnych procesoch s egyptskými a zahraničnými obhajcami ľudských práv, novinármi a odborármi a aby ich navštívili vo väzení;

16. naliehavo vyzýva členské štáty EÚ, aby podporili mechanizmus monitorovania a podávania správ o závažných porušeniach ľudských práv v Egypte v Rade OSN pre ľudské práva; pripomína, že EÚ by mala začleniť otázky ľudských práv do všetkých svojich výmen na vysokej úrovni s egyptskými predstaviteľmi vrátane Asociačnej rady EÚ – Egypt; vyzýva Komisiu a Európsku službu pre vonkajšiu činnosť, aby zdôraznili prepojenosť medzi demokratickým rozvojom a rastom; vyzýva OSN, aby na budúcich zasadnutiach COP a podobných konferenciách OSN stanovila kritériá pre hostiteľské krajiny týkajúce sa prístupu občianskej spoločnosti a slobody prejavu;

17. opakuje svoju výzvu na dôkladné a komplexné preskúmanie vzťahov EÚ s Egyptom vzhľadom na veľmi obmedzený pokrok v oblasti ľudských práv v Egypte a tvrdé zásahy Egypta proti prejavom nesúhlasu, a to aj napriek pokračujúcej podpore zo strany európskych partnerov; naliehavo vyzýva podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, aby zaujal pevné verejné stanovisko k potrebe prepustiť politických väzňov v Egypte, dosiahnuť konkrétny pokrok v oblasti ľudských práv, ukončiť a prešetriť mučenie a upustiť od hromadného zneužívania vyšetrovacej väzby a zákazov cestovania na potláčanie skutočného alebo domnelého disentu ako k nevyhnutným podmienkam na zlepšenie vzťahov a spolupráce EÚ s Egyptom; opakuje svoju výzvu členským štátom EÚ, aby zvážili prijatie cielených sankcií voči tým, ktorí sú najviac zodpovední za brutálne represie v krajine; požaduje väčšiu transparentnosť všetkých foriem finančnej podpory alebo odbornej prípravy, ktorú Egyptu poskytuje EÚ, Európska banka pre obnovu a rozvoj a Európska investičná banka;

18. naliehavo vyzýva všetky členské štáty EÚ, aby v plnej miere dodržiavali závery Rady EÚ z 21. augusta 2013, v ktorých sa oznamuje pozastavenie vývozných licencií na akékoľvek zariadenia používané na vnútornú represiu vrátane sledovacích technológií používaných na vysledovanie nesúhlasných názorov;

19. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, vládam a parlamentom členských štátov a vláde Egyptskej arabskej republiky.